Izhaja:
10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:
za celo leto s prilogo »Domači Prijatelj« 2 goldinarja. — Priloga izhaja 10. in 30. dan v mesecu.

Denar naj se pošilja pod napisom:
Upravništvu „Mira“ v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XVII. V Celovcu, 30. decembra 1898. Štev. 36.

Vabilo na naročbo!

Zopet se približuje leto svojemu koncu, časniki vabijo na naročbo. Tudi „Mir“ stopa znova pred svoje naročnike in bralce s pozivom: Ostanite mu zvesti tudi v novem letu! Ne le, da mu ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki, pridruži naj se jim tudi več novih. Zakaj bolj se bode „Mir“ naročeval in bral, v večjem številu bode zahajal med naše ljudstvo, tem večji vpliv, tem večjo moč bode imel.

Sedemnajst let že roma „Mir“ med Slovence. Mnogo težav je prestal v tem času, mnogo se bojeval, vedno zvesto branil pravice milega národa. Zastave, pod katero ga je postavil nepozabni naš monsignor Andrej Einspieler, držal se je zvesto ves čas. Da je pot, po kateri je hodil, prava, kaže najbolj strastno in hudo nasprotovanje od liberalno-nacijonalne nemške strani. A ne zmeneč se za to, hoče mirno nadaljevati svojo pot in kakor je klical že v 1. številki I. letnika dné 10. januarja 1882. l., tako kliče še danes:

„Poudarjal bode »Mir« in klical: Dajte vsakemu svoje; dajte Slovencem po slovenskih pokrajinah, kar imajo Nemci po nemških; dajte Slovencem slovenske šole in uradnije, kakor imajo Nemci nemške; dajte Slovencem vsaj toliko, kar jim pri dobri volji dati zamorete in ste jim po postavah tudi dati dolžni; ne postavljajte Slovencev v nemške šole in uradnije, Nemcev pa, ki niso našega jezika zmožni, ne vsiljujte nam Slovencem; pomagajte kmetom in rokodelcem, kolikor je mogoče, nemškim in slovenskim; polajšujte jim butaro davkov in plačil, katera jih tlači; podpirajte vero v šoli in življenju, katera je podlaga in zastava vse sreče in vsega blagostanja v državi in deželi, v soseski in družini, po mestih in na kmetih: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega... To bode »Mir« povdarjal, klical in branil.“

To torej je naše geslo! Da ga moremo prav izvrševati, zato rodoljubi oklenite se vsi „Mir“-a, podpirajte ga z naročevanjem in dopisi!

Nasprotniki naši so neprestano in z najdrznejšimi pomagili na delu, da našemu ljudstvu vkradejo, kar mu mora biti najdražje: vero in jezik materni. Na to delujejo zlasti njih listi, katere na vseh straneh usiljujejo med národ. Dolžnost vsakega rodoljuba je zató, da razširja dobre liste med ljudstvo, da jih vsestransko podpira! Torej: marljivo naročajte in pridno podpirajte **„Mir“!**

Naročnina stane na leto **2 gld.** (4 krone) ter naj se prej ko mogoče pošlje upravništvu, da v dostavljanju lista ne bode zadržkov. Vsakdo naj tudi dostavi, ali je star ali nov naročnik!

Naročnina naj se plačuje naprej, kakor je navada pri vseh listih. Mnogo nepotrebnega dela in stroškov povzročujejo oni zanikerni naročniki, ki naročnine ne odštejejo ob pravem času. Naj se nam torej naročnina čim preje odrajta.

Vsem naročnikom in bralcem, prijateljem in znancem, vsem poštenim Slovencem:

Srečno in dobro novo leto!

Uredništvo in upravništvo.

Celovška trgovinska zbornica in slovenščina.

Ob svojem času smo poročali, kako se celovška trgovinska zbornica, oziroma nje mogočni tajnik dr. Plohl, brani slovenskih dopisov, ki ji prihajajo od slovenskih posojilnic. Poročali smo tudi, kako je ministerstvo na pritožbo posojilnice v Št. Janžu v Rožu z odlokom od dné 5. sept. 1898, št. 24459, odločilo, da mora trgovinska zbornica prejemati tudi slovenske dopise. Ta odlok nemški gospodi pa ni dal mirovati in dné 25. okt. so posl. Lemisch, Hinterhuber in tovariši v državnem zboru vprašali ministerskega predsednika, zakaj je izdal oni odlok. Ministerski predsednik grof Thun je na to odgovoril dné 9. dec. t. l. sledeče:

„V kolikor se je imenovana posojilnica (v Št. Janžu v Rožu) pritožila zoper naročilo (trgovinske zbornice), naj izpolni nemški računski vzorec (formular), se je pritožbi vstreglo in ono naročilo razveljavilo. Zakaj nihče ne more siliti društva, ki si sme samo določiti svoj uradni jezik, naj dopisuje v drugem jeziku.

Deželni vladi v Celovcu se je ob jednem naročilo, naj to razsodbo naznani tudi tamošnji trgovinski zbornici ter jej priporoča v pomislek, ali bi ne kazalo ozirati se na obstoječe jezikovne razmere v toliko, da razpošilja in zahteva poročila, ki so za namene zbornice potrebna in zaželjena, od strank, ki jih morajo zbornici podajati, v tistem jeziku, katerega stranke razumejo.

V tem smislu je tudi deželna vlada poročala trgovinski zbornici.

S tem se nikakor ni dotaknilo pravice trgovinske zbornice, da si ona sama sme določiti svoj uradni jezik. Oziralo se je na načelo, katero je večkrat izreklo trgovinsko ministerstvo v sporazumu z ministerstvom notranjih zadev, da se morajo zbornice v opravilih, katera opravljajo za državo, ozirati na člen 19. državnih osnovnih postav od dné 21. dec. 1867. l., drž. zakonik št. 142., ker se le na ta način morejo za bodoče ubraniti pritožbam, kakoršna je prej omenjena.“

To je odgovor grofa Thuna. Dokazal je, da se po oni razsodbi ministerstva Nemcem ne godi prav nobena krivica in da se slovenske posojilnice poslužujejo le svoje pravice, ko dopisujejo zbornici slovenski. A pohlevni odgovor ministra nasprotnikom ni po volji in v seji dné 13. decembra je posl. dr. Lemisch zopet predlagal, naj se o ministrovem odgovoru prične debata (razgovor). Utemeljujoč ta predlog, je dr. Lemisch privlekel na dan stare neslane zabavljice o „novi slovenščini“, in hotel dokazati, da morajo slovenske posojilnice trgovinski zbornici dopisovati nemški, ker se gospodom pri zbornici ne poljubi, učiti se slovenščine. Zbornica se za grde šale Lemischeve

Podlistek.

Zaklad na hribu sv. Heme.

V podjunski dolini je hrib sv. Heme ali Rozalije. Na tem hribu stoji majhna cerkvica in nekoliko od cerkve je votlina, v katerej leži kip sv. Rozalije, h katerej potuje po letu pobožno slovensko ljudstvo iz okolice. V votlini je zvon, in ljudje so te vere, da kakor daleč seže glas zvona, tako daleč nima tudi hudi duh oblasti do človeka, ko umira. Iz votline izvira bister studenec, ki ima po mnenju ljudstva zdravilno moč.

Znan je ta hrib posebno v ljudski govorici. Tukaj ležijo zakopani neizmerno veliki zakladi. O tem naj vam povem dve pravljici.

I.

Nek mož iz bližnje vasi je hodil drvarit na tisti hrib. Neki pondeljek, ko je odšel na delo, zboli mu žena. Sredi tedna mora domu. Ko stopa čez hrib ravno mimo cerkve in je zvonilo večernico, vidi pred seboj brleti modro luč. Sprva ga spreleti strah, a vendar se ohrabri, stopi bližje in tu vidi tri sode starih srebrnjakov. In zdi se mu, kakor bi slišal glas, ki mu pravi: „Vzemi iz vsakega soda jedno pergišče, in to ponavljaj vsak večer, dokler boš videl brleti modro luč.“ Mož stori, kakor mu je bilo rečeno. Prišel je odslej vsak dan, in jemal srebrnjake iz soda.

Bilo pa je neko soboto in v bližnji vasi bi imelo biti v prihodnji dan cerkveno godovanje. Ker je mislil mož podati se z družino tja, hotel je danes tudi za nedeljo vzeti. Vzel je torej najprej za ta dan, ali ko hoče to storiti tudi za prihodnji dan, navstane strašen vihar, sliši se močen pok, in sodje napolnjeni s srebrnjaki so izignili za vselej.

II.

Nekdaj je pasel ondi mlad pastir. Po svoji pastirski navadi je žvižgal in prepeval, da se je veselo razlegalo okrog. V tem zadoni večerni zvon, pastir pobožno pomoli in hoče gnati svojo čredo domu. Kar zagleda pred seboj lepo devo, ki mu reče: „Bi me li hotel rešiti, zdihujem v sužnosti in ni rešitelja?“ In fant spregovori ves prestrašen: „In kaj moram storiti?“ Nato pravi deva: „Ko bode jutre odzvonilo večernico, čakaj me tukaj. Prikazala se bodem v podobi kače in te poljubila na vseh občutljivih krajih, a ti se ne umakni; če ostaneš stanoviten, me rešiš in ti postaneš jako srečen.“ Silno težko je že čakal prihodnjega večera. Vendar se naredi mrak in zopet zadoni večerni zvon. V tem se prikaže kača, ki leze k fantu in ga poljubuje najprej po podplatih, kolenih, prsih, a ko ga hoče poljubiti na usta, tedaj se zgrozi fantu in se umakne.

A v tem hipu se prikaže deva in mu reče z žalostnim glasom: „Zakaj nisi bil stanoviten, le trenutek bi še potrpel in rešena bi bila, ti pa bi bil dobil v plačilo velik zaklad. A tako moram čakati še dolgo let na rešitelja.“ In zakrije si obraz ter zgine.

Velikokrat je čakal žalosten pastirček pri cerkvi, ko je zvonilo večernico, upajoč, da se mu prikaže ona lepa deva, a ni je videl nikdar več.

Ožbolt.

O koroških Slovencih.

V zlati Pragi je letos začel izhajati dobro uredovan list „Slovanský přehled“, ki prinaša izvrstna poročila o raznih slovanskih národih. V doslej izišlih treh številkah poroča tudi o koroških Slovencih in o prizadevanju nasprotnikov, jih ponemčiti. V sledečem podamo cenjenim čitateljem „Mir“-a glavno vsebino prvega članka.

Pri splošnem ljudskem štetju l. 1890. se je naštelo med 360.443. prebivalci komaj tretjina Slovencev. Kdor pa verjame tem uradnim podatkom o Slovencih, se zelo vara. Mnogo Slovencev si služi kruh v tujini, zlasti z drvarstvom v Galiciji, na Hrvatskem, v Rumuniji in z rudokopstvom na Zgornjem Štajerskem. Ti Slovenci so spojeni s svojo domovino, mnogo jih je naročenih na knjige „Družbe sv. Mohorja“, toda tu niso šteti. Kdor pa je bil priča l. 1890. in videl, kako se je vršilo to državno uradno ljudsko štetje v národnostnem oziru, je strmel. Delavci v tovarnah so bili z jedno črto zapisani za Nemce na polje svojih delodajalcev. Člani komisije so bili na mnogih krajih učitelji — in kdor pozna koroške učitelje v slovenskih krajih, vé, kaj to pomeni. Na migljej višjih delujejo skoro vsi germanizatorično (ponemčevalno). Izjeme prešteješ na prstih jedne roke. V Celovcu so bili vsi slovenski hlapci in dekle v nemški službi prišteti Nemcem, kajti gospodar ima baje pravico zapisati svoje posle, kakor mu drago. Mnogo Slovencev se je dalo zapisati za Nemce iz straha in bojazljivosti, mnogo pa meneč, da se gre le zato, ako znajo tudi nemški. Tako je na Gosposvetskem polji

Slovenci! Vpišite se v Mohorjevo družbo!

ni zmenila, ter je njegov predlog odklonila s 142 glasovi proti 84.

Slovenske posojilnice morajo sedaj vedeti, kaj jim je storiti! Posojilnice same imajo pravico, določiti si svoj uradni jezik in pravico izključno le v tem jeziku dopisovati uradom. Torej poslužujte se te pravice. Povsod, **vsem uradom, ne izvzemši trgovinsko zbornico celovško, dopisujte edino le slovenski!** Le kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Državni zbor.

(Izvirno poročilo iz Dunaja.)

(Dalje.)

Poslaniška zbornica je imela meseca decembra 7 sej, med temi dve ponočni. Glavne razprave so bile te-le:

Proračun za l. 1899.

Vlada je zbornici ob pravem času predložila proračun za leto 1898, a obštrukcija levičarskih nemških strank je preprečila, da zastopniki avstrijskih davkoplačevalcev niso mogli prereševati od vlade zahtevanih dohodkov in stroškov za minolo leto. Ministerstvo si je torej pomagalo z znanim § 14. V **25. seji** na sv. Miklavža god dné 6. t. m. je finančni minister dr. Kaizl zbornici izročil državni proračun za nastopno leto 1899. in ga pojasnjeval v dveurnem zanimivem govoru. Država bode prihodnje leto skupno potrebovala 760 mil. 286.793 gld., skupne dohodke pa proračuna na 760 mil. 754.843 gld., torej bi še preostalo 468.041 gld., za 119.113 gld. več, kakor v l. 1898. Potrebščina za tekoče leto je znašala v proračunu 722 mil. 872.831 gld. — za nastopno leto se bo torej zvišala za celih 37 milijonov, in v istem razmerju tudi pokritje. Tega Miklavževega darú se pač davkoplačevalci ne morejo veseliti. Minister dr. Kaizl naglaša, da je bilo za prihodnje leto še mogoče ravnotežje v državnem proračunu brez novih davkov, a za l. 1900. bode morala finančna uprava zahtevati zvišanje užitninskih davkov, posebno če hoče odpraviti mitnice na državnih cestah in časnikarski kolek. Burno je desnica odobravala besede fin. ministra, ko je naglašal, da imajo posamezne dežele razmerno mnogo premalo denarnih sredstev za svoje potrebe in naloge. Tako trosijo na leto avstrijske dežele za šolske namene 25 milijonov, torej več ko država. Dežele brez novih dohodkov ne bodo mogle izvrševati svojih dolžnosti. V novejšem času gradé dežele lokalne železnice na troške poljedelcev, kar pa ni pravilno.

Burno so poslanci ministru ploskali, ko je v imenu vlade izjavil, da hoče po vsej moči denarno podpirati zadruge raznih vrst, ki zbirajo v celoto gospodarske moči ter pospešujejo samozavest. Zanimivi so bili tudi ostali podatki finančnega ministra gledé užitninskih in dohodninskih davkov, gledé hranilnic in trgovine. Tako donaša državi pivo okroglih 36 milijonov in tobak že blizu 100 milijonov. Vnanja trgovina izkaže letos sicer pasivno bilanco, toda temu je v prvi vrsti vzrok slaba letina l. 1897. Konečno finančni minister pozivlja zbornico, naj se prej ko mogoče loti resnega dela, kar gotovo želi ogromna večina avstrijskega prebivalstva. (Živahno odobravanje.)

Naj še omenimo, da v državnem proračunu nahajamo tudi naslednje postavke, ki se ozirajo na zahteve Slovencev in Koroške dežele posebej. Naučno ministerstvo zahteva 3 tisoč gld. za ustanove slovenskim dijakom na pravosodnih in na modroslovskih vseučiliščih, 5 tisoč gold. za vzgojo visokošolskih učiteljev; 1000 gld. za učiteljsko pripravnico v Celovcu v podporo slovenskim pripravnikom. Ministerstvo za notranje zadeve zahteva med drugim: za uravnavo Višarskega potoka 2400 gld.; za uravnavo Ziljske Bistrice (3. svoto) 2400 gold.; za preložitev državne ceste v Klancih na Jezerskem (4. svoto) 4000 gld.; za uravnavo Drave 80 tisoč gld.

Ko je končal finančni minister dr. Kaizl svoj povsem stvarni govor, kateremu je desnica živahno pritrjevala, pričeli so levičarji in Schönererijanci po svoji navadi nagajati in ropotati. Ker Nemcem odgovor grofa Thuna na pritožbo poljskega in češkega kluba zaradi iztiranja avstrijskih Poljakov in Čehov iz Pruskega nikakor ni bil po volji, je vodja nemških naprednjakov dr. Gross predlagal, naj se začne razgovor o grof Thunovem odgovoru. Zastopnik celovških Nemcev, posl. Dobernig, zahteva, da se o tem predlogu glasuje po imenih. S 166 proti 126 glasovom je propadel nasvet levičarjev. Schönererjev adjutant posl. Iro ponavlja isti predlog dr. Grossa; ko pa predsednik ni dovolil, da bi se o njem razpravljalo, zagnali so Schönererijanci grozen hrup in so surovo zmerjali predsednika. Pričela se je potem razprava o

uravnavi reke Donave.

V imenu proračunskega odseka je poročal dr. Kathrein o načrtu zakona gledé uravnave Donave na Nižje-Avstrijskem. Troški se do konca l. 1911. proračunavajo na 20 mil. 700.000 gld., katere si izposodi dotična komisija na najdaljšo dôbo 50 let k večjem s 4% obrestovanjem. Država prevzame $66\frac{2}{3}$ odstotkov, Nižje Avstrija 25%, Dunajsko mesto $8\frac{1}{3}$%. Zbornica je vsprejela načrtani zakon brez ugovora.

V 26. seji

dné 9. decembra je vlada predložila dva nasveta o začasni nagodbi z Ogersko. Predsednik je hotel oba predloga izročiti nagodbinemu odseku. Temu so se upirali levičarji, češ, da bodejo z najostrejšimi sredstvi preprečili vse predloge, na katerim je vladi kaj ležeče, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe. Ko so zapisnikarji prebrali mnogo raznovrstnih nasvetov in predlogov, odgovoril je ministerski predsednik grof Thun med drugimi tudi na troje za

Slovence na Štajerskem, na Primorskem in Koroškem važnih vprašanj.

Štajerske Nemce silno peče, da je vlada dala tiskati poselske bukvice za Slovenski Štajer tudi samo v slovenskem jeziku. Zahtevali so po krščc.-socij. poslancu Schoisswohlu od min. predsednika, naj odgovori, kako more kaj takega opravičevati? Grof Thun je odgovoril, da so dobile na Spodnjem Štajerskem občine poselske knjižice v obeh deželnih jezikih. V katerem jeziku pa naj se knjižice oddajo pri županstvih poslom, o tem ne more vlada razsojevati; to naj določujejo po krajevnih razmerah občine same. — Slovenski župani! Dajajte poslom edino le slovenske poselske bukvice. Veljale bodo povsod, če se tudi repenčijo nemški ali nemškutarski purani! Drugi odgovor je veljal pritožbam posl. Spinčiča in dr. Laginje, ki sta se pritožila o tem, da tržaška namestnija in politične oblastnije v Primorju dopisujejo slovanskim občinam v laškem jeziku. Ministerski predsednik je odgovoril, da je že 29. septembra in potem še 5. novembra ukazal, naj c. kr. upravne oblastnije dopisujejo raznim strankam v njihovem jeziku, da se varuje jezikovna ravnopravnost.

Slovenske občine na Koroškem ravnajte po tem navodilu!

S tretjim odgovorom je grof Thun posvetil poslancem dr. Lemišu in tovarišem, ki so se pritožili, da je slovenska posojilnica v Št. Janžu v Rožni dolini trgovinski in obrtnijski zbornici v Celovcu vrnila nemške izkaze ter jej poslala slovenska poročila. Odgovor objavimo v celoti na drugem mestu. Po ministrovem odgovoru se je pričela razprava

o zboljšanju plače državnim služabnikom.

Načrt zakona določa štiri skupine slug gledé plače in doklad; izvzeti so sluge pri poštnih in brzojavnih uradih, ker so bile te vrste državnih slug urejene z zak. z dné 20. maja 1889.

V te štiri skupine bodo sluge razdeljeni po kakovosti in odgovornosti službe. Plače znašajo po 700, 600, 500 in 400 gld. Te številke dokazujejo znatno zvišanje, če se pomisli, da so doslej plače znašale od 70 do 600 gld. K temu pa pridete še dve starostni dokladi po 50 gld., tako da po desetletni službi znašajo plače po 800, 700, 600 in 500 gld. Aktivitetne doklade znašajo sedaj brez izjeme 25% plače, v prihodnje pa bodo po razmerah znašale 50, 30, 25 in 20%. To so glavne določbe novega zakona, po katerem se bodo znatno zboljšale plače državnim slugam. Seveda to zboljšanje nekaterim poslancem še ne zadostuje. So namreč možje, ki radi s tujimi rokami gade lové, to je, govoré skozi okno ter iščejo prikupljivosti pri tej priliki. Tako je poslanec Prochazka, izvoljen v V. kuriji na Dunaju, nad dve uri pobijal predloženi načrt. To je gotovo, da vsakdo želi boljše plače, boljše gmotno stanje, toda pomisliti treba, da so še drugi stanovi, s katerimi treba tudi primerno računati. In ti so v prvi vrsti kmetski, rokodelski in obrtni stanovi, na katerih leži ogromna večina davčnih bremen. Ko sta že o tej zadevi govorila poslanca Türk in Sommer, pretrgala se je razprava. Ob koncu seje je predlagal posl. Wachnianyn, naj bi zbornica po razpravi o plačah drž. slug takoj razpravljala o začasni pogodbi z Ogersko, o nadalnji kvoti za prihodnjega pol leta in začasnem proračunu. Tu pa je nastal grozen upor od strani nemških národnjakov, ki so izjavili, da ne pustijo obravnavati o nijednem vladnem predlogu, dokler se ne prekličejo znane jezikovne naredbe. Vkljub temu ugovoru je dal predsednik dr. Fuchs pred-

---

rekla v neki rodbini mati: „Ich bin schon deutsch, meine Tochter ist lei windisch.“ V Beljaku je zapisal gostilničar za Nemce sebe in svojo ženo, dasi ta še nemški ne razume. Ko so ga vprašali, ali je tudi njegov sinček Nemec, je odgovoril: „Zdaj še ne!“ Nek hišni posestnik, popolnoma neodvisen Kranjec, ki se je še l. 1880. oglasil za Slovenca, se je dal l. 1890. zapisati za Nemca, ker se je bal, da bi mu ne povikšali davkov in doklad občinskih. Sploh je v Celovcu mnogo nezavednih Slovencev, posebno rokodelcev, ki se izdajajo za Nemce, dasi komaj lomijo nemščino. V občini Wernberg, uro hoda na vzhod od Beljaka, je mnogo Čehov. V dveh vaseh slišiš skoro samo češčino. Župan občine, znani odpadnik Oraš Matevž, po milosti renegatov in Nemcev deželni poslanec, je zapisal vse Čehe za Nemce razun 8. Sicer pa je naštel v celi občini 800 Nemcev. Osebno sem povpraševal pri rojenih in naseljenih tamošnjih Nemcih, koliko je pravih Nemcev v ti občini. Dejali so, da ne več nego 15. Ravno tako se je zgodilo trgu Železna Kapla, dasi slovenska, je vendar povsodi razupita za „nemško trdnjavo“.

Tako, naravnost neverjetne razmere vladajo na Koroškem. Ne ustim se, če trdim, da je koroških Slovencev mnogo več nego tretjina vsega prebivalstva dežele. A že naprej povem in v prihodnjih dopisih dokažem, da ga ni národa v Predlitavskem, ki bi bil tako tlačen in stiskan v javnem življenju, v uradih in šoli, sploh v ustavi zagotovljenih pravicah národnih, kakor slovenski národ na Koroškem. Stoletja traja germanizacija (ponemčevanje) v šolah in uradih, Slovenec je zanemarjen in preziran v vsakem oziru, — in vendar je Slovencev doslej še nekoliko tisoč več, nego tretjina prebivalstva.

(Potem dopisnik piše, kako daleč segajo slovenske meje na Koroškem, kar je naslikano tudi na posebnem zemljevidu.)

V gorah germanizacija ne napreduje, tam ni šol, in šole na Koroškem so, ali bi po volji visokih uradov vsaj morale biti, najmočnejše ponemčevalno orožje . . . . Strme pečine mogočnih Karavank delé Koroško od Kranjskega, in žalibog, predsodki širokih vrst slovenskega koroškega ljudstva delé „Korošce“ od „Kranjcev“ in „Štajercev“. Nezavedni Korošec ne ceni Štajerca in Kranjca. Samo v zavednih in prebujenih Koroščih tli iskra národne vzajemnosti. Na mnogobrojnih shodih in národnih taborih, številno obiskanih, slišimo ponosno: „Mi smo Slovenci“.

Naj se ne zamolči še jeden značilen znak ljudskega štetja po občevalnem jeziku. L. 1880. se je naštelo na Koroškem 102.000 Slovencev. V farah, kjer se pridiguje samo slovenski, je Slovencev po uradnih izkazih čisto malo. Tako je našla v fari sv. Jakoba pri Celovcu, ki ima 580 duš in kjer je božja služba samo slovenska, — uradna statistika le **2** Slovenca. Fara sv. Jurija pri Celovcu ima 1454 duš, božja služba le slovenska, vasi se potegujejo v novejšem času za nemške pridige — komisija je našla tu le **4** Slovence! Mesto Pliberk in obrtni kraj Borovlje se smatra povsodi za nemško mesto, v resnici pa je tu več Slovencev nego Nemcev — saj je božja služba slovenska, to so vzgledi bolj nego v nebo vpijoči! Šematizem koroške škofije ima 353 far in ekspozitur. Med temi 223 nemških, v 118 se pridiguje le slovenski, v 12 pa slovenski in nemški.

Žalibog so pokrajine Slovencev posejane s tujci in zagrizenimi odpadniki, ki zaničujejo slovenski jezik in prerokujejo, da se v 20. letih ponemči celo Koroško. To prerokovanje se, daj Bog, ne bo izpolnilo — saj Slovenci vendar le polagoma prihajajo k národni zavesti. Imajo pa zelo hud boj, o kakoršnem mi Čehi v kraljestvu nimamo ne duha ne sluha — toda njih položaj je v resnici zelo zelo kritičen. Najbolj osodepolno za koroške slovenske kmete je, da so se med njimi naselili tujci-Nemci. Skoro po vseh večjih krajih gospoduje nemški vpliv, ki takorekoč daje tón. Z Nemci pa gre mnogo „nemškutarjev“-Slovencev, ki držé z Nemci in svoje rojstvo zatajujejo, rekoč, da so le „deutschfreundlich“. Oni so vzrok, da tujci tu Slovencev ne cenijo, da jih kar zaničujejo, se ne učé njih jezika, ker šole si prizadevajo na vso moč, da bi se Slovenci nemški naučili in razumeli svoje nemške uradnike in sploh ljudi, ki živé od njih žuljev. *D.*

Modri izreki.

Lenoba in pa siromaštvo sta v najbližnjem si svaštvu. — Marsikateri zna vse reči imenovati, o istini pa še treh ne poznati. — Mirna vest in zdravo telo, je boljši bogastvo kakor zlato. — Mlada se pripogne šiba, drevo se staro ne pripogiba. — Ne puščaj dela, kojega lahko danes storiš, ker ne veš, če jutri še živiš. — Ne vsaki je prijatelj, kateri v sreči te čisla, prijatelj se pravi v nesreči spozna.

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

log na glasovanje. Ko je večina temu pritrdila, je levica strahovito razsajala. V grozovitem kriku je predsednik sklenil sejo.

Dve seji en dan.

Dne 13. dec. so zborovali poslanci dvakrat: podnevna seja (27.) je trajala od 11. do 4. ure popoludne, večerna (28.) pa od 7. do ½11. ure v noči. Po dnevi bi se imela nadaljevati obravnava o zvišanju plač državnih slug, a cele tri ure so tratili levičarji dragi čas s ponovljeno obstrukcijo. Ko so zapisnikarji prebrali razne dopise, prošnje in interpelacije, odgovarjali so ministri Thun, Wittek, Dipauli, Kaizl na nekatera vprašanja. Sedaj vstane dr. Lemiž, da nagaja z naslednjim predlogom:

„Ministerski predsednik je odgovoril na neko interpelacijo Spinčiča, da je ukazal oblastnijam, naj občujejo s slovanskimi strankami v njihovem jeziku, na neko vprašanje poslanca Schoisswohla, da smejo županstva na Spodnjem Štajerskem izdajati poselske knjižice v slovenskem jeziku in na interpelacijo Lemiža proti slovenskemu uradovanju posojilnice v Št. Janžu na Koroškem, da sme ta posojilnica uradovati v slovenskem jeziku in v istem pošiljati svoje izkaze trgovinski zbornici v Celovcu. Predlagam toraj, naj se o tem odgovoru ministra začne obravnava in se naj o tem predlogu po imenih glasuje.“

Ker je ta predlog podpiralo nad 50 poslancev izmed nemških narodnjakov in nemških naprednjakov, moralo se je glasovati po imenih in se je s tem začel tratiti čas, kakor se je to godilo v pretečenih zasedanjih. Nemški narodnjaki hočejo s takimi in enakimi predlogi zabraniti, da se ne bo v zbornici obravnavalo o vladnih predlogih zastran pogodbe z Ogersko in zastran državnega proračuna za leto 1899. Predlog je zbornica z 142 glasovi proti 84 glasom odklonila. Potem je prišel na vrsto prusak Schönerer, ki predlaga, naj se v zapisnik današnje seje dene njegov ugovor proti postopanju predsednika, ki noče pripustiti, da bi se začela obravnava o zatožbi ministrov. Ob polu dveh še le je zamogla zbornica nadaljevati razpravo o služabniških plačah.

Posl. Stojalovski je mnogo besedičil in pripovedoval vse drugo, samo o stvarnem predmetu malo. Predlagal pa je, da se zboljša plača jetničarjem, njegovim starim znancem, kar je vzbudilo veselost med poslušalci. Posl. dr. Götz je branil levičarje, češ, da oni niso krivi, če zakon o zboljšanih sluginih plačah še ni dognan. Povišanje plač je dolžnost vlade, ki ima ukreniti, da stopi nova postava že z novim letom v veljavo.

Ob koncu seje je predsednik naznanil, da bode odredil na zvečer izvenredno sejo v ta namen, da zbornica razpravlja in sklepa o vladnih predlogih za gradenje novih železnic. Večerna seja pa Schönererju nikakor ni bila po volji. Ves razburjen ugovarja predsedniku, žaljivo napada levičarje, očitajoč jim, da hočejo za nekaj kilometrov krajevnih železnic prodati koristi nemškega naroda; konečno zahteva, naj večerna seja izostane ter zbornica v jutrišni seji prične razgovor o zatožbi pravosodnega ministra, o tem predlogu naj se glasuje po imenih. Schönererjevo očitanje je levičarske nemške stranke nemilo zadelo, zato ga je dr. Gross v njih imenu kratko, pa ostro zavrnil, češ, da bodo brez njega znali in vedeli braniti nemške koristi. Z večerno sejo ne zagrešijo ničesar; kajti gre za železnice, na katerih je več ležeče ljudstvu, kakor vladi. Pri glasovanju je skoraj vsa zbornica odklonila Schönererjevo zahtevo in pritrdila predsedniku.

Razprava o krajevnih železnicah

se je torej pričela v 28. seji ob 7. uri zvečer in dokončala dne 14. dec. v ponočni (28.) seji, ki je trajala od 7. ure zvečer do treh zjutraj. Dotična postava, katero je vlada zbornici predložila in katero je železniški odsek za dve novi progi pomnožil, obsega skupaj 25 lokalnih ali krajevnih železnic v raznih avstrijskih deželah. Za gradbo teh prometnih naprav bo država potrosila nad 51 milijonov goldinarjev. Vse te železnice razvrstimo v tri glavne skupine. Prva vrsta ali skupina obsega 11 železnic, za katere so stavbeni stroški proračunani nad 22 milijonov goldinarjev. Da se napravijo te železnice, morajo v prvi vrsti prispevati s primernimi doneski dežele in prizadeti tovarnarji, fužinarji itd. Potrebščina, ki se ne pokrije s temi doneski, se vzame na posodo, in država prevzame poroštvo, da se plačujejo upnikom 4% obresti na leto. Druga vrsta obsega 9 krajevnih železnic, večinoma na Češkem, ki merijo 205 kilometrov in bodo stale 10 milijonov 419.600 gld. Poroštvo za izposojeni gradbeni kapital prevzamejo dotične dežele, država pa prevzame za en milijon 165.500 gld. glavnih delnic. Tretja vrsta pa obsega 5 železnic, katere zgradi država za okroglih 19 milijonov, le neznaten del teh stroškov bodo plačale dotične krovine in posamezniki. Tem, za občno državno korist velevažnim železnicam prištevamo zlasti dve novi progi v Dalmaciji: od Spljeta do Aržana s krilom do Šinja in od Mostar-Metković proti kotarski Boki s stransko progo do Dubrovnika. Dalmatinski Hrvati so pač s to pridobitvo zelo zadovoljni. Nas koroške Slovence vsaj deloma zanima nova železnica, ki se bo gradila od Sinče vasi do Železne Kaple. Proga meri 18 kilometrov. Vlada računi, da bode za napravo treba 650 tisoč gld. Po sklepu deželnega zbora dne 19. svečana 1897 bo dežela vplačala 60 tisoč gld. in tovarnarji ali sosedje so se zavezali prispevati z 90 tisoč gld.: skupaj torej 150 tisoč gld. Ostalih nepokritih 500 tisoč bo treba na posodo vzeti, posojilo pa se mora obrestovati s 4% (odstotki) in tekom 76 let nazaj plačati. Na leto bo v ta namen treba 21.300 gld. čistih dohodkov; ker pa vtegnejo čisti dohodki po vladnih proračunih znašati samo 16 tisoč gld., bode država doplačevala letni donesek s 5300 gld. Vladno poročilo povdarja in prorokuje, da bode nova železnica Belčanom odprla boljšo zvezo s svetovnim prometom in da bode sedaj v Belski dolini zopet oživela nekdaj tako cvetoča obrtnija in trgovina. Bog daj, da bi se prav kmalu uresničila ta nada, a ne samo tovarnarjem, fužinarjem in bogatašem v dobiček, ampak v prvi vrsti ubožnim kmetom v korist!

Zbornica je vladne in odsekove predloge o novih 25. železnicah brez posebnega ugovora sprejela in med drugim pritrdila tudi Ghonovi resoluciji, v kateri se vlada pozivlje, da bode železnica, ki bi vezala Celovec z Rožno dolino, vsprejeta med one, ki naj se zagotové v letu 1899.

Slovenci, potegujte se za svoj jezik!

Po slovenskih časopisih beremo zdaj dan na dan, — da se posebno na Spodnjem Štajerskem občine pridno oglašajo za dvojezične napise pri c. kr. poštnih, brzojavnih, sodnijskih in političnih uradih itd. Seveda morajo naši poslanci vedno delati na to, da se ravnopravnost slovenskega jezika v tem oziru izvede dosledno ob enem in istem času in povsod, koder prebivajo Slovenci, nam ugodno in v smislu postave. Nikakor pa ne smemo čakati tako dolgo, temveč oglašati se morajo tudi že sedaj vse naše občine. V posameznih slučajih je dosedaj ministerstvo, kakor slišimo od poslancev, na Spodnjem Štajerskem vedno ustreglo dotičnim pritožbam. Koder se je oglasila občina s prošnjo, da se naj napravi n. pr. dvojezični napis na poštnem uradu, se je tej prošnji ustreglo, če je le bilo dokazano, da res v tej občini prebivajo tudi Slovenci v precejšnjem številu. Oglašati se morate tudi ve slovenske občine na Koroškem. Sicer vas žalibože ni veliko; pa kar vas je, oglasite se vse. Stvar je čisto preprosta. Sestavi se naj prošnja, v kateri se omeni, da so v dotični občini te in te pošte, da nima nobena dvojezičnega napisa ali pečata, da tudi nikjer nimajo dvojezičnih tiskovin. Ker je v tej občini po zadnjem ljudskem štetju toliko Slovencev in le toliko Nemcev, prosi dotična občina, da naj blagovoli c. kr. trgovinsko ministerstvo ukazati, da se takoj uvedejo na poštah, ki se nahajajo v tej občini, dvojezični napisi, dvojezični pečati in dvojezične tiskovine. Jednake prošnje naj se delajo na c. kr. pravosodno ministerstvo in na c. kr. ministerstvo za znotranje zadeve gledé napisov in pečatov pri dotičnem okrajnem sodišču, oziroma pri dotičnem okrajnem glavarstvu. V teh dveh prošnjah naj se posebno tudi še povdarja, koliko šteje dotični sodnijski okraj, oziroma dotično okrajno glavarstvo, po zadnjem ljudskem štetju Slovencev in koliko Nemcev. Vse te prošnje naj podpišejo župan in vsi, ali vsaj nekateri občinski odborniki, pritisne naj se tudi občinski pečat. Vse to se lahko zgodi pri prihodnji odborovi seji. Te prošnje naj se odpošljejo gospodu državnemu poslancu, kateri jih naj izroči pri dotičnih ministerstvih. Če bi katera občina želela pojasnila v tem oziru, kako se naj te prošnje sestavijo, radovoljno ustreže uredništvo našega lista. — Zdaj, ko se zaveda celo sama država svojih dolžnostij in je napravila na državnih železnicah, kakor n. pr. iz Beljaka do Trbiža, tudi slovenske napise za dotične postaje, vzdramiti se pač morate tudi vi Slovenci in v prvi vrsti one občine, v katerih je občinski odbor po večini naš. Tam pa, kjer občinski odbor ni naš, se tudi lahko napravijo take prošnje. Stvar naj vzame v roke kak rodoljub ter naj v prošnji pove, koliko je Slovencev v dotični občini, in naj potem nabira podpise. Nikakor se ne zahteva, da bi moralo biti gotovo število podpisov. Vseh teh prošenj ni treba kolekovati.

Tedaj Slovenci, pozor in na delo! *H—c.*

Tretja božičnica „Narodne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Dasi je še k vsaki slavnosti, ktero je napravila naša „Narodna šola“, došlo veliko udeležencev, vendar je letošnja božičnica gledé udeležbe prekosila še vse prejšnje. Ker se je število otrok tako pomnožilo, da bi ne bilo več mogoče otroke in udeležence v slavnostni sobi skupaj spraviti, smo letos napravili dan poprej za otroke posebno predstavo, ktere se je vdeležila tudi velika dobrotnica naše šole, visokorodna gospa ekscelenca baronica Pino, gospa Hall in g. Cehner iz Velikovca. Dné 21. t. m. pa se je zelo sijajno vršila slavnostna božičnica, ktero je počastilo sedmero gosp. duhovnikov s č. g. dekanom Wieser-jem iz Velikovca na čelu, gg. župana Šumah in Jekl in silno veliko ljudstva iz cele obširne okolice. Posebno je nas še veselilo letos videti toliko udeležencev iz dobrloveške okolice.

Gosp. župnik Treiber presrčno pozdravlja slavnostne goste, zahvaljuje blage dobrotnike, ki so z obilnimi darovi omogočili to lepo slavnost, posebno pa zahvaljuje značajne kmete, ki se od začetka vedno še vkljub vsemu rogoviljenju nasprotnikov trdno držé „Narodne šole“ in so tako pospeševali razvoj našega národnega zavoda, ki šteje zdaj že **156 otrok.** — Sledile so potem po v „Mir“-u objavljenem vsporedu razne deklamacije, najpoprej otrok začetnikov in potem večjih otrok. Prav ljubko so mali otročiči deklamovali, posebno pohvalo je žela šestletna Lizika Miklav, ki je kakor kuharica z belim predpasnikom in leseno kuhalnico v rokah zelo živo in pogumno deklamovala pesem „kuharica“. Pri večjih otrocih, ki obiskujejo šolo že dve leti, zapazili smo velik napredek, zakaj deklamovale so dolge pesmi s celo pravilnim naglašanjem in sočutjem. Vmes pa so peli deloma otroci, deloma cerkvene pevke pod vodstvom č. sestre Cirile. Povdarjati moramo, da je bilo petje slednjih letos zelo krasno, posebno ste pesmi „Slovan na dan“ in „Slovanske mladenke“ poslušalce kar očarali.

Krona cele slavnosti pa je bila predstava igre „Sv. Peter ob nebeških vratih“, ktero so dokaj izvrstno predstavljali učenci drugega razreda. V prvi vrsti je nam pohvaliti učenca Konrada Merčjaka, ki je predstavljal glavno osebo sv. Petra prav izborno. Nismo se mogli dosti čuditi dečkovi nadarjenosti, ki je blizo tri četrt ure govoril. Pa tudi drugi predstavljavci so si svojo nalogo prav dobro naučili in prav naravno predstavljali. Sv. Peter stoji pred nebeškimi vratmi in milo toži, ker ima tako malo posla, ker že dolgo nihče ne prosi vstopa v sv. nebesa. Zdaj pride sv. nadangelj Mihael (Tonček Cikulnik), ki spremlja duše iz sveta v nebesa, in sv. Peter razodene vzroke, zakaj tako malo zemljanov poterka ob nebeška vrata. Večina zemeljskih popotnikov rajši hodi po široki cesti, ki pelje v pogubljenje. Ko še govorita, pridete naenkrat dve osebi pred nebeška vrata in prosite sprejema, namreč kraljica (Lizika Vogrinec) s krono na glavi in oblečena s hermelinovim plaščem, in strgan ter pohabljen berač (Tomaž Gross), na palici sloneč. Obe došli osebi poveste svojo zgodovino in nebeški vratar ji potem radostno spusti v sv. raj. Za njima pride nedolžna deklica (Anica Isak) z vencem na glavi, potem žalostna oseba (Katarina Gradišnik), za njo pa redovnica, usmiljena sestra (Franca Mesner). Tudi te spozna sv. Peter vredne nebeškega veselja. Ko so že vse te osebe med veselim aleluja-petjem vstopile v nebeški raj, prikoraka pred nebeška vrata čudna prikazen, neki pijanec (Jakob Zablatnik) in tudi prosi vstopa. Prav živo popisuje svoje življenje in roti nebeškega vratarja, naj mu tudi odpre vrata, zakaj, ko je bil ubit pri nekem popivljanju, umrl je vendar kot pravi mučenec, kterim so nebesa pripravljene. Ali sv. Peter se ne da ganiti in ga med burnim smehom poslušalcev spodi proč od nebeških vrat. Nazadnje naznani še sv. Mihael, da želi neka dobrotnica (Uršika Cikulnik), ki je napravila izgojišče za sirote, še pred smertjo videti sv. nebesa. Sv. Peter gre v nebesa prašat Boga, ali sme to dovoliti, in ko to dovoljenje dobi, odpre sv. nebesa in de oni dobrotnici zreti lepoto sv. nebes. S tem konča igra, ktero so udeleženci z velikim zanimanjem poslušali, ko je potem še učenka drugega razreda in gojenka našega vzgojišča Katica Silan s č. sestro Cirilo štiriročno ob glasovirju prav dobro zaigrala neko koračnico, so se nazadnje razdelila božična darila med otroke-igralce, drugi otroci pa so že prejeli pri prvi predstavi dan poprej. Vsled velike darežljivosti blagih dobrotnikov bilo je nam letos omogočeno 48 otrokom podariti obleko, drugi otroci pa so bili obdarjeni z manjšimi darovi. Prejeli pa smo od dobrotnikov v denarju veliko svoto 237 kron. V blagu pa so darovali:

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Visokorod. gospa ekscelenca baronica Pino je podarila 24 žepnih rut, 24 robcev za glavo, 24 parov lepih nogavic, sladčic in pecivo. Gospa Marija Sadnikarjeva v Celovcu je nam poslala 18 lepih letnih klobukov za deklice, mnogo zimskega obuvala, nogavic, predpasnikov, igrač i. dr. Gospa Anica dr. Krautova v Celovcu je podarila 20 metrov lepega barhanta. Gospa Holl, nadinženirjeva soproga v Velikovcu, je darovala 6 lepih predpasnikov. G. svečar J. Cehnar v Velikovcu je nam poklonil veliko škatljo sladčic in svečice za božično drevo. Sl. Družba sv. Mohorja v Celovcu je volila 30 vezanih molitvenikov. S posebno ginjenim srcem smo prejeli veliki dar iz zlate Prage, namreč 20 novih in lepih srajc in 10 zgornjih in spodnjih oblek za deklice, ktere so na prizadevanje vzorne češke pisateljice gospe Gabrijele Preissove v Pragi za naše otroke napravile Češke gospe in gospodičine. Bog bodi vsem onim dobrotnikom in dobrotnicam obilen plačnik!

Hvaležno se je nam tudi spominjati naših čč. šolskih sester, ki so imele toliko truda za to slavnost, posebno č. sestri Cirili, ki je vodila vse vaje, in č. sestri prednici Neži, ki je zelo lepo napravila razno obleko za igralce in igralke. Bog jih živi! — Kakor čujemo, bodo letos tudi v mestu napravili za otroke nemške šole božičnico. Čudom se čudimo, da nemški „Herrenvolk“ vendar najde nekaj posnemanja vrednega na „manjvrednemu“ slovenskemu národu. Vsekako pa bo tako vzbujena darežljivost koristila ubogim otrokom. Mi pa sicer slutimo tega čina tajni namen, ali vendar — nas ni strah. Naša stvar sloni na trdnih stebrih sv. vere in rodoljubja, sploh pa bo bližnja prihodnjost pokazala, čegava je zmaga. Vedno v širše kroge ljudstva prodirajoče zanimanje za našo „Narodno šolo“ daje nam veselo upanje, da bodo tudi drugod na Koroškem Slovenci, spoznavši vrednost prave, na verski in národni podlagi urejene šole, zahtevali po vzorcu „Narodne šole“ urejene šole.

* * *

Za božičnico „Národne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu l. 1898. so darovali v gotovini:

Anton Pelnař, mestni vikar v Celovcu 6 kron; Jan. Wieser, dekan v Velikovcu 4 krone; Franc Holec, kanonik v Velikovcu pri pogrebu č. g. Fr. Lenca nabral 20 kron; Fr. Treiber, župnik v Št. Rupertu 8 kron; Val. Weiss, provizor na Djekšah 2 kroni; Franc Petek, župnik v Grebinju 10 kron; Dav. Šmidt, provizor v Št. Juriju 2 kroni; Neimenovan rodoljub 20 kron; Neimenovana dobrotnica 60 kron; Franc Kuess, c. kr. sodni pristav v Velikovcu 3 krone; dr. Val. Janežič v Celovcu 10 kron; Jan. Lubej, župnik v Slov. Šmihelu 1 krono; prof. Tom. Schrey v Celovcu 1 krono; Vek. Legat, poslovodja Mohorjeve tiskarne v Celovcu 4 krone; Neimenovan č. g. župnik po Vek. Legatu 2 kroni; Simon Janežič, ravnatelj Mohorjeve tiskarne v Celovcu 2 kroni; Jos. Rozman, tajnik Mohorjeve družbe v Celovcu 20 kron; prof. Jan. Hutter 2 kroni; Franc Sadnikar, trgovec v Celovcu 20 kron, Neimenovani po gosp. Rozmanu 38 kron; Jan. Šumah, župan v Sinčivasi 2 kroni; skupaj 237 kron.

* * *

Zahvala.

V imenu tako bogato obdarovane šolske mladine v „Národni šoli“ v Št. Rupertu ob Velikovcu se najprisrčneje zahvaljuje vsem blagim dobrotnikom in prijateljem slov. šolske mladine, ter vsem zgorej navedenim kliče preiskreni „Bog plačaj“ in želi srečno ter veselo novo leto

vodstvo „Národne šole“.

Dopisi prijateljev.

Kronski darovi za velikovško „Národno šolo“. Kot jubilejni dar so naklonili velikovški „Národni šoli“: Neimenovan rodoljub 20 kron; Val. Šumah, župnik v Šmihelu nad Pliberkom, 4 krone; Jurij Trunk, kaplan v Šmihelu nad Pliberkom, 10 kron; Jožef Sket, duhovnik v bolnišnici, Enns na Gorenjem Avstrijskem, 6 kron; Neimenovan duhovnik kot jubilejni dar 2 kroni; slovensko omizje pri Brunerju v Beljaku za novo leto 10 kron. Kot odkupnino od novoletnih voščil so darovali: profesor Jak. Wang v Beljaku 2 kroni; Vekoslav Legat v Celovcu 2 kroni; Franc Sadnikar 2 kroni; Josip Rozman 2 kroni; prof. Jos. Apih 2 kroni; dr. Alojzij Kraut, odvetnik, 2 kroni; prof. dr. Jakob Sket 1 krono; prof. Jan. Scheinigg 1 krono; Greg. Einspieler, deželni poslanec, 2 kroni; Franc Holec, kanonik v Velikovcu, obvezni donesek za dve leti 40 kron; Slovenski bogoslovci kot jubilejni dar 20 kron; župnik Janez Ogriz v Kapli ob Dravi neprostovoljno zasluženih 10 kron; župnik Jan. Drunecký v Podgorjanih neprostovoljno zasluženih 10 kron. Vkup 148 kron. — Živeli nasledniki!

Iz Bistrice pri Pliberku. (Ali res nimamo pravice, zahtevati slovenščine zmožnih uradnikov?) Tako bi človek z nevoljo vskliknil, kedar pomisli, kakšna krivica se nam v tej zadevi še vedno godi in to celo v skoraj izključno slovenskem okraju. A ako vlada, katero slovenski poslanci z zatajevanjem samega sebe podpirajo, ne da bi svojim volilcem prinesli kakšno še tako majhno božično ali novoletno vladno darilce, — ako vlada v strahu pred našimi in tudi njenimi nasprotniki noče ali ne more dati veljave paragrafu XIX. osnovnih državnih postav, kateri jamči jednakopravnost vsem národom v šoli in uradu, ako nam vlada z eno besedo noče dati slovenskih uradnikov, tako bi mislil, da je vsaj njena dolžnost, da svojim uradnikom naroči, da imajo isti spoštovati jezik in običaje tistega národa, med katerim in od katerega živijo in zaradi katerega so tukaj. — Potem bi se ne zgodilo več kaj takšnega, kakor se je dné 20. dec. pri davkariji v Pliberku, ko se je uradnik predrznil neko stranko, katera mu je izročila slovensko pobotnico, porogljivo, seve da po nemškem vprašati: „Ja, ali pa tudi veste, kaj je to: ‚pobotnica‘! No, gospodine dragi, stranka je dobro vedela, kaj ti je dala v roke, a le tebe pri tvojej strasti mrzi ne samo slovenska pobotnica in slovenski dopis, kakor sploh vse, kar je slovenskega. — Sedaj pa dragi bralec, kaj je pa storiti, da prideš do svojih, po postavi ti zagotovljenih, a še ne danih pravic? Kaj je storiti, da se bodo odvadili naši gospodi uradniki javno zaničevati tvoj mili materni jezik? — Nič druzega, kakor da si vedno in povsod neizprosen, mož jeklen, da zahtevaš vedno in povsod, da se pri vseh uradih s teboj ne samo slovenski občuje, ampak da se ti tudi slovenski dopisuje. Zahtevaj pri vsih uradih dvojezičnih tiskovin, naj se ti dajo v roke ne samo slovenske davčne knjižice, ampak tudi slovenski plačilni nalogi; a ne zahtevaj svojih pravic samo pri davkariji, kamor nosiš svoje krvavo zaslužene krajcarje, ampak tudi pri sodniji in okrajnem glavarstvu. Tudi tam naj se vendar enkrat odpró vrata slovenskemu jeziku, a ne samo, da bode pri vratih hodil noter, ampak da bode tudi v podobi slovenskih odlokov prihajal ven. Tudi pri sodniji in okrajnem glavarstvu naj izvlečejo dvojezične tiskovine iz kotičkov, kjer imajo skrite in kjer jih molj jê; naj jih pošiljajo med ljudstvo, katero se jih bode razveselilo; potem se bojo pa tudi gospodi uradniki privadili (akoravno nehote) ne samo tiskane, ampak tudi pisane slovenske besede; potem jim ne bode tako mrzel slovenski jezik, kakor mrzi zgoraj navedenega gospoda pri davkariji v Pliberku slovenska pobotnica. Dosti!

Iz Sinčevasi. (Posledice lesne kupčije.) Namen teh vrstic je vrlemu možu — našincu, ki je v letošnjem letu toliko grenkosti in škode na svojemu dobremu imenu celo po nedolžnem prestal, dati vsaj nekoliko zadoščenja in mu nazaj povrniti njegovo dobro ime. Ta mož je gosp. Karol Oraš p. d. Oraš na Jezernici, občinski svetovalec národne naše dobrlovaške občine in isti velezaslužni mož, ki je s svojim velikim vplivom pridobil več pooblastil za drugi razred in tako odločil zmago naše stranke pri zadnjih občinskih volitvah v Dobrlivasi. V letošnji spomladi prodal je g. Oraš g. Leitgebu, tukajšnjemu lesnemu trgovcu, nekaj lesa in je mejo s tem zaznamoval, da je drevesa z nožem zarezal. Ker so pa Leitgebovi drvarji 15 dreves čez mejo posekali, je Oraš, da bi se odškodoval pet debel iz onega dela gozda, katerega je g. Leitgebu prodal, posekal in domu odpeljal. Zavoljo tega je g. Leitgeb Oraša pri okrajni sodniji v Dobrlivasi tožil radi tatvine. K temu prišla je še sledeča stvar. Zvečer dné 3. maja t. l. je na lesnem skladišču pred Leitgebovo žago nekdo zažgal, ali ogenj so še pravočasno zapazili in pogasili. Po večdnevnem poizvedovanju po orožnikih pade sum glede požara na Oraša, orožnik pride po njega in ga kakor navadnega zločinca odpelje v ječo v Dobrlovas in čez poldrugi teden od tod v Celovec. Tako je tedaj Oraš $3^1/_2$ tedne, ob času najnujnejšega dela na polju, v zaporu bil in to, kakor bom takoj povedal, celo po nedolžnem. Koliko sramote in žalosti je tedaj vrli mladi mož, njegova žena, njegov stari oče in celo sorodstvo prestalo! Koliko je pa trpelo njegovo dobro ime v celi soseski. Kako so se naši národni nasprotniki tega veselili, pričajo nam naši nemški liberalni listi, ki so v istem času z vidnim veseljem poročali: „Karol Oraš, občinski svetovalec dobrlovaške občine, zvest pristaš klerikalne stranke, je na sumu, da je na Leitgebovi žagi zažgal.“ Med tem, ko je bil Oraš v zaporu, so Leitgebovi drvarji še 16 debel čez mejo posekali. Dné 18. junija t. l. je bila v Celovcu pred porotniki obravnava zoper Oraša radi tatvine in požara. K tej obravnavi pripeljali so se iz Dobrlevasi malo da ne vsi naši liberalni nasprotniki, poleg g. Leitgeba namreč še gg. Plavec, nadučitelj Dreo, posestnik Rohrmeister in drugi, da bi se radovali poraza odločnega svojega nasprotnika. Ali zmagala je pravica. Pri tej obravnavi, katero je vodil g. deželne sodnije predsednik dr. Perko, se je pokazalo, da za nobenega od teh dveh zločinov, katerih je bil Oraš obdolžen, ni bilo nobenega dokaza. Glavna priča gledé požara je bil neki Orašev gostač, človek, ki je bil že 21krat kaznovan in katerega pri tej obravnavi še k spričevanju niso pripustili, ampak so ga kar spodili iz sodnijske dvorane. Kar pa tatvino zadene radi 5 po Orašu iz prodanega dela gozda posekanih debel, je obravnava razsodila, da ta slučaj ni zločin, ampak samo prestopek, in tedaj ne spada pred porotno sodnijo, ampak le v področje okrajne sodnije v Dobrlivasi. Oraš je bil tedaj popolnoma oproščen in precej iz zapora izpuščen. Navzoči naši ljubeznjivi nasprotniki so kar poparjeni popihali jo domu. Ko pride Oraš domu, podal se je s posestnikom p. d. Pižovnikom k g. Leitgebu, da bi se ž njim dobrim potom pobotal radi meje in zavoljo po Leitgebovih drvarjih vnovič, med tem ko je Oraš v zaporu bil, posekanih dreves. A mesto, da bi g. Leitgeb Oraša odpuščenja prosil in dobrim potom se ž njim spravil, rekel mu je: „Ni bilo prav dol storjeno, ako bi bilo prav dol storjeno, bi ti moral zaprt biti. To še vedno trdim, da si ti kradel.“ Tukaj moramo izraziti svoje začudenje, da g. c. kr. državni pravdnik, akoravno je „Kärntner Zeitung“ že dvakrat te Leitgebove, sodnijo žalilne besede objavila, do zdaj še ni zaradi teh besed zoper g. Leitgeba postopal. Zavoljo zadnjih Leitgebovih besed: „To še vedno trdim, da si ti kradel,“ je pa Oraš g. Leitgeba tožil radi žaljenja časti. Nasprotno je pa tudi g. Leitgeb Oraša tožil radi žaljenja časti, ker se je Oraš vžaljen nad tako veliko mu storjeno krivico v neki gostilni nepovoljno izrazil o g. Leitgebu. Pri sodnijski obravnavi dné 25. avgusta t. l. v Dobrlivasi pa g. Leitgeb od Oraša ne samo ni zahteval onih 75 gld., katerih je pri porotni obravnavi v Celovcu zahteval kot odškodnino za onih 5 po Orašu posekanih dreves, ampak je tudi še Orašu za vseh 26 (odštevši onih 5 po Orašu posekanih) dreves po drvarjih čez mejo posekanih, lep kos gozda, katerega je od Oraša kupil, zopet odstopil kot primerno odškodnino. Na to sta obadva svoji tožbi umaknila in tako se je cela zadeva za Oraša vsestransko častno končala. Z zadoščenjem moramo tudi priznati, da so oni nemški liberalni listi, ki so poprej poročali, da je Oraš na sumu radi požara, bili tako pošteni, da so zdaj tudi poročali, da je bil Oraš pri porotni obravnavi popolnoma oproščen. Mi pa iz dna srca čestitamo vrlemu, toliko skušanemu našincu na častni zmagi in ga zagotavljamo svojega neomejenega spoštovanja. Bog ga živi!

Iz Bistrice v Rožu. (Občinske zadeve. — Naši nasprotniki.) Znabiti si mislite, da tú ni čisto nič novega, ali pa, da smo tukaj že vsi podlegli, da se ne upamo ganiti več. Pričakoval sem sicer, da vam sporoči spretnejša roka o naših političnih razmerah, pa zastonj. Naš stari župan, g. Tobeitz, je šel že davno v zasluženi pokoj, in na mesto njega je bil županom izvoljen g. Kastner, pooblaščenec virilnega glasu!! Ko se je g. Tobeitz poslavljal od tod, so se naši „naprednjaki“ spomnili, da je hvaležnost lepa lastnost, spomnili so se „zaslug“ g. Tobeitza, ker le njemu se ima, malo da ne cel občinski odbor zahvaliti, da je bil srečno izvoljen. Hvale dolžni so se s tem najbolj odzvali, da so ga izvolili častnim občanom. Ob enem je pa to zanje tudi pridobitek enega glasu za prvi razred. Kakšne so tiste „zasluge“ tega moža, vé pri nas vsako otroče! V kratkem bomo imeli nove volitve, pri katerih bodo gotovo z vsemi svojimi močmi in slabostmi skušali prodreti naši škrijci; obžalovati je le, da daje postava, našo itak skromno občinsko svobodo na razpolago raznim vaškim bogovom, katerih vzor sta bila ravno odišli g. Tobeitz in znani „Karnute“ v Svetni vasi. Vem sicer, da se more čuditi vsakdo, češ, saj se k volitvam ne sme siliti nikdo? Pa kako si ti mogočneži znajo pomagati? Oni pravijo svojim delavcem, kateri imajo volilno pravico — (To so mali kmetje, bajtarji, ali tudi mali obrtniki. Malih kmetov je pri nas itak največ. Če že ne dela sam v tovarni, pa dela njegov sin ali zet, ali pa brat in tako je odvisna več kot polovica občine od tovarne.) — mi ne silimo nikogar, pravijo, samo delo izgubi, kdor z nami ne voli. Tako delajo oni mogočneži, katerim so najzvestejši pomagači učitelji. Med njimi se odlikuje posebno eden v Svečah, ki daleč slovi po večnih svojih pravdah. Takim ljudem je torej na milost izročena občina, in mi kmetje. Bogu bodi potoženo, da se deželni zbor za pravo korist in prave potrebe kmetov nič ne zmeni, kakor je pokazal s svojim ravnanjem gledé tajnih občinskih volitev. Deželni odbor se je menda bal, da kmet za volitve s tajnim glasovanjem še ni zrel; gotovo pa je bil to le prazen izgovor, ker mu mora biti vendar znano početje škricev in vaških bogov za sedanje volitve že davno prezrelo, kakor se nahaja po vsem Koroškem. Bil je sicer naš deželni odbor vsled predloga Grafenauerjevega gotovo v zadregi, pa pomagati si je znal, češ: vprašajmo občine, in te ne bodo nemarne, kajpak da se je večina izrekla za glasovanje kakor je sedaj. Pokazala je s tem večina občin na Koroškem, kakošne volitve so v korist dotičnim občinskim predstojništvom, oziroma znanim mogočnežem! *K—.*

Iz Ovber. (Požar.) Na dan spočetja blaž. Marije Device dné 8. dec. je v Trojarjih blizo Ovber do tal pogorel velik skedenj in vse, kar je bilo v njem shranjenega. Na kak način se je vnelo, še ni znano. V skednju je bilo kakih 2000 stotov sena, in vročina je bila tako huda, da so se de-

Naročajte in razširjajte „Mir“!

bele železne traverze (nosiči) v obokih razbelile, in se kakor biljke zvile. Ko se je železo ohladilo in potem skrčilo, je tu pa tam zid razrušilo. Sreča je bila, da ni pihal veter. Mnogim prihitelim gasilcem se je posrečilo, da so ogenj omejili, in je samo to poslopje pogorelo. Če bi bil veter pihal, bi bil gradič in druga poslopja v veliki nevarnosti. Kakor sem slišal, so v Kloštru kupili brizgalnico, kar je hvale vredno. Sedaj bo pa še treba, da se fantje in možaki dobro izurijo, da bodo brizgalnico tudi znali modro in točno rabiti.

Iz Ziljske doline. (Zahvala in prošnja.) „Hvala, komur hvala, in graja, komur graja"; ta pravični pregovor naj bi se vendar zmerom in povsodi spoštoval. 1. Zahvaliti se imamo vis. c. kr. železniškem ministerstvu za zaželjeni in tudi izpeljani ukaz, da so se pri železnici po vsej Ziljskej dolini na postajah napravili dvojezični, t. j. slovenski in nemški napisi, in slovenski in nemški ceniki. Torej hvala, komur hvala! Živio! 2. Ne le več prositi, ampak splošno grajati pa moramo vse tiste, ki visoke šolske oblastnije tako napačno poučujejo in napeljujejo, da naših 15- do 20letnih vedno ponavljajočih se prošenj za **„slovenske šole slovenskih otrokom"** ne uslišijo in nočejo dati. Veliko hudega moramo zavoljo te vnebovpijoče krivice trpeti; vse te krivice pa si morajo vendar le visoke šolske oblasti in vlada zapisati na svoj rovaž. Torej dajte nam Slovencem take šole, kakoršne národ potrebuje, namreč: kakor je „Národna šola" v Št. Rupertu pri Velikovcu, in slovenska šola v Št. Jakobu v Rožu. Bog in Slovenci! *Slovenski kmet.*

Iz Železne Kaple. (Novi g. župnik.) Dné 29. novembra zvečer se je pripeljal k nam naš novi gosp. župnik Andrej Aplen, do zdaj župnik v Št. Jakobu v Rožu. Sprejeli smo ga kolikor mogoče slovesno. Saj smo ga imeli v najboljšem spominu celih 12 let, odkar je zapustil našo faro, kjer je deloval kot kaplan 3 leta. Inštalacija (vmeščenje) se je vršila slovesno na Miklavževo dné 6. decembra. Bog nam ohrani ljubljenega nam dušnega pastirja!

Iz Velikovca. (Razno.) Poročal sem že, da je naš občinski zastop vložil do deželnega zbora prošnjo, naj se dovoli ustanovitev meščanske šole za dečke v našem mestu. Deželni zbor je tej prošnji ugodil in dovolil v ta namen 15.000 gld. deželne podpore. Prvotno se je mislilo porabiti mestno kosarno za ovo šolo, ali ker se stara hiša ne da porabiti za to, sklenilo se je postaviti novo šolsko poslopje. V ta namen so mestni očetje kupili pred kratkem od g. Mettingerja tik nemškega otroškega vrteca stoječi skedenj s 4 orale obsegajočo njivo. Omenil sem tudi že v svojem prejšnjem poročilu, da ta šola nikakor ni potrebna, ker je pri nas premalo dečkov, ki bi obiskavali to šolo. V Wolfsbergu, ki je vendar veliko večje mesto kakor naše, šteje tamošnja meščanska šola letos samo 42 dečkov, koliko učencev bodo našli pri nas za to šolo? Celo zidanje stalo bo tudi precej denarja. Podala se mi bo pa že priložnost, o tej o tej zadevi še kako besedo spregovoriti. — Dné 17. t. m. se je tu prodalo na javni dražbi Ortnerjevo posestvo. Pivovarno in ledenico je kupil Ortnerjev sin g. Jožef Tratnik za 13.600 gld., Jagrovo gostilno v Št. Rupertu g. Gusell, žitni trgovec v Celovcu za 8000 gld., Jagrovo njivo na Št. Rupertskem polju pa gospa Leicher za 590 gld. Za vso zapuščino se je tedaj skupilo 22.190 gld. Ker je pa na tej zapuščini 37.000 gld. vknjiženega dolga, tedaj bodo upniki zgubili blizo 15.000 gld.

Iz Koprivne. (Čudne reči in zakaj nočejo v „Mir" pisati.) Med čudnimi najčudnejša reč je, da v naše samotne in čisto slovenske gore prihajajo od vseh oblastij vseskoz zgolj nemška pisma. Vprašal bi, ali gospoda še nikoli ni pri solncu štela v naših planinah Nemcev (z laterno jih tudi mi nismo še); ali si ni izmislila, da bi tam gori v pečeh utegnili živeti kakšni drugi ljudje. Pa takšno vprašanje bi veljalo le tedaj, če bi pri nas (na Koroškem) kaj veljali pravica in pamet. Gospodom uradnikom pa priporočam vendar-le, naj si za veliko noč izprašujejo vest, ker za advent si je gotovo niso, koliko nepotrebnih potov in truda imajo ubogi gorjanci zavoljo nemških pisem. Če vas peče vest, vam lahko postrežem in sporočim nekaj slučajev. Sreča je še, da župnik zna nemški, pa do župnika tudi ni blizu, kajti tu ni kakor v trgu ali vasi. Čudno, da še niso zaukazali, naj župnik nemščine nevešče farane namesto v krščanskem nauku poučuje v „uradnem jeziku". Nasprotniki nove jezikovne postave naj bi živeli v takem čisto slovenskem kraju. Če so potem še zoper njo in imajo slovensko uradovanje za Slovence za krivično, pa rečemo, da so ob pamet. Prijetno je pismo v priučenem jeziku po navadnem kopitu spisati in se ne zmeniti za celi svet, pa brezvestno je proti onim, ki ne umejo nemški. Ta reč me je že dolgo pekla. — Še ene druge se moram zdaj znebiti. To so si norce brili in se smejali naši sosedje tam na Štajerskem — s koroškim „Lisjakom". Eden je štiri številke hranil, potem pa vkup vrnil uredništvu z dobro premišljenim priporočilom: „da boste imeli s čim vaše osle krmiti". Tedaj bralci „Kmetskega Lista" od Štajercev nimajo lepega imena. Oni mi je tudi naročil, naj gosp. uredniku povem, da omenjeni listič ni vreden imena „Lisjak"; je vse premalo zvit in preveč neumen. Pravo ime bi bilo „Butelj". Lisjak je k večemu zato, ker rad voha po farovških kapunih. — Prvo adventno nedeljo prišla je le peščica najsrčnejših v cerkev. Tri dni je razsajal tak veter, da ni bilo mogoče stati v njem, da je trgal strehe in so pobežali iz bajt iz straha, da je podere. Odnesel je enega petelina v planino, eno kuro pa nasadil na plot. — Novo bo morda tudi, da so se kratko pred božičem še pasle goved in koze. — Gospod urednik, dobro vem, da bo ta dopis marsikomu „preneumen", morda še celo vam. Pa veste, če bi se jaz držal načela nekaterih (od katerih nič ne dobite): „Nič ni novega pod solncem," bi vam ne pisal ničesar in nikoli. Starim modrim je že vse navadno ali pa neumno. Novorojenčki bi vam največ pisali, ker jim je vse „na novo"? Dokler teh ne pridobite kot dopisnike, pa od nas mladih včasi kaj neumnega sprejmite. Zdravo!

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Kam meri početje nemških národovcev, kaže najbolj njihova agitacija, po kateri hočejo svoje privržence pripeljati iz katoliške cerkve v protestantsvo (k lutrovi veri). To gibanje podpirajo najbolj Schönererjevi pristaši, ki so izdali bojni klic: „Proč od Rima!" Posebno močno je to rogoviljenje na severnem Češkem, odkoder poročajo, da hoče na stotine laži-katoličanov pristopiti k luteranom. Tudi v Gradcu in Celju so napravili nemški prenapetneži shode, na katerih so hujskali za izstop iz katoliške cerkve. Kmetje po teh dogodkih vidijo razne tajčnaceljne, ki se jim toliko ponujajo, v pravi luči! — Deželni zbori, izvzemši tri, se zberejo dné 28. t. m. Zborovanje pa bo trajalo samo kratek čas. Pozornost vzbuja češki deželni zbor, iz katerega so Nemci iz čisto ničevih uzrokov izstopili februarja meseca. Sedaj še premišljujejo in se posvetujejo, ali naj zopet vstopijo. — Žalostne razmere na Hrvatskem osvetljuje zopet dopolnilna volitev v Pisarovini. Velika večina volilcev je bila za urednika „Obzora", prof. Pesariča. Vlada pa njegove kandidature kratkomalo ni pripustila in vladni zastopnik je zapodil neodvisne volilce iz sobane. Potem je za vladnega kandidata od 300 volilcev glasovalo 40, od katerih jih samo 8 ni uradnikov!! Tako je „zmagal" vladni kandidat! Fej!!

Druge države. Grški princ Jurij je že dospel na Kreto in prevzel vlado nemirnega otoka. — Poslanec in tržaški begun, žid Barzilai, je v laški zbornici vprašal italijanskega vnanjega ministra radi dogodkov v Trstu povodom smrti naše cesarice. Minister je na podlagi poročil italijanskega poslanika na Dunaju odgovoril ter priznal, da povodom teh izgredov ni bil ranjen ali celo ubit noben Italijan, a vendar je prav hinavski zatrjeval, da ti dogodki v Italiji ne najdejo primere. Kaj tacega si upa trditi minister v času, ko se še ves svet dobro spominja dogodkov, ki so se pojavili meseca maja skoro po celi Italiji, in se nad njimi zgraža. Italija je le po hudih bojih udušila nevarno gibanje. S posebnim veseljem pa je potem minister pripovedoval o strogem postopanju avstrijske vlade, s katerim se je popolnoma zadostilo Italiji!! Ta odgovor jasno kaže, kako se na Primorskem godi Lahom, ki očitno škilijo črez meje, pa dobro vémo, kako se tam postopa s — Slovenci in Hrvati!

Novičar.

Na Koroškem. (Cesarjeva zahvala.) Deželni predsednik je sporočil z dopisom od dné 23. decembra t. l., štev. 2423., cesarjevo zahvalo vsem onim društvom, ki so cesarju sporočila ob 50letnici vladanja svoje udane čestitke. Ta zahvala je došla med drugim tudi odboru Mohorjeve družbe ter načelništvom kat.-političnega društva, Ciril-Metodove podružnice in slovenske posojilnice v Celovcu.

— (Duhovske zadeve.) Deželna vlada je pripoznala mil. g. proštu L. Serajniku v Tinjah od cesarja ustanovljeno svetinjo za 40letno zaslužno delovanje. — Na župnijo Št. Štefan ob Zilji je prezentovan č. g. A. Pelnar, mestni kaplan v Celovcu. Čestitamo! — Na župnijo Naborjet je prezentovan č. g. Fil. Lobe, župnik v Strassburgu. — Umrl je dné 20. decembra č. g. Jan. Godec, župnik v Rožeku, star 65 let. Porodil se je dné 11. jun. 1833 v Črni, bil v mašnika posvečen dné 9. jun. 1859. N. p. v m.! — Prelat v Št. Pavlu, vč. o. Gr. Ehrlich, je imenovan kn. šk. konzistorijalnim svetovalcem krške škofije. — Župnijo Rožek bode oskrboval tamošnji kaplan č. g. Val. Limpel, župnijo Theisseneg pa č. g. A. Križaj, provizor v Kampu. — Razpisana je do 10. febr. 1899 župnija Rožek.

— (Deželni zbor) je imel dné 28. dec. sejo, v kateri se je prebrala cesarjeva zahvala za udanostno izjavo dež. zbora, dovolilo pobiranje deželnih doklad za prihodnje leto itd. Nemški poslanci so vprizorili demonstracijo zoper vlado, oziroma § 14., a slovenski poslanci jim niso šli na limanice in so glasovali zoper to neslano demonstracijo. Deželni zbor se je po tej seji odložil zopet na nedoločen čas.

— („Nehvaležnost — plačilo sveta,") tako mora sedaj vsklikati dr. Steinwender, dosedanji voditelj nemško-nacijonalne stranke. On je to stranko na Koroškem spravil v življenje proti prej vsemogočni liberalni stranki. Zdaj pa je dr. Steinwender svojim lastnim privržencem že premalo radikalen in pristaši Schönererjevi mu grénijo politično življenje. Dné 19. t. m. je dr. Steinwenderju huda prêdla na nekem shodu v Beljaku. Tam je vskliknil: „Rajši grem s socijaldemokrati ali celo z »bindišarji«, kakor s Schönererjem. Iz zveze nemško-nacijonalne stranke v državnem zboru je dr. Steinwender že izstopil.

— (Nemški „schulverein" — vodja Knapič — in hujskanje v Vetrinju.) Nemški „schulverein" je priredil letos božičnico v Vetrinju. Božičnico pa so porabili za pravo pravcato nemško-nacijonalno agitacijo, pri kateri so imeli prvo besedo c. kr. uradniki! Udeležili so se one slovesnosti namreč kot zastopniki „schulvereinske" podružnice v Celovcu (!!) **c. kr.** vodja učiteljišča v Celovcu, Knapitsch, s svojo soprogo, c. kr. profesor Flora, vodja Steinlechner in trgovec Rohrer z boljšo svojo polovico, rojeno Ljubljančanko! Vodja Knapič je nekaj govoril o veliki vrednosti nemškega jezika in pridušal otroke, naj se mu priučé. Še bolj junaško pa je nastopila pri poznejši veselici njegova dična soproga, ki je rotila zlasti vetrinjske žene, naj podpirajo ona nemška društva, ki hujskajo zoper Slovence, ter naj kupujejo le take stvari, ki so onim društvom na korist. — Nočemo dalje pisati o predrznem nastopanju ultranemške gospôde na slovenskih tleh. Vprašamo samo: Kaj bi se zgodilo kakemu slovenskemu profesorju, ki bi se postopil govoriti na slovenskih tleh in pri slovenski veselici tako, kakor sta čvekala Knapič in krepostna soproga njegova v Vetrinju. In kaj bi se slovenskemu profesorju zgodilo še-le, ako bi tako nastopal na nemških tleh? Odgovorite!

— (Drobiž.) Deželna hipotečna banka v Celovcu je doslej izposodila 2 mil. 921.650 gld. posojil. — V Svetnivasi je umrl dné 19. decembra znani posestnik in bivši župan g. Štefan Krassnigg, star 68 let. Pokojnik je bil znan pristaš nam nasprotne liberalno-bauernbundarske stranke. — V Št. Jakobu v Rožu je dné 19. dec. umrl 51-letni posestnik g. Viktor Horn. — V Voglah pri Medgorjah je dné 19. dec. pogorelo posestniku S. Kosmiču pohištvo, krma in vsa uprava. Zgorel je tudi konj, 3 krave in več svinj. — Pričenši s 1. jan. 1899 bodo na avstrijskih železnicah voznino za blago računali samo v kronah in na sprejemnih listih se mora vrednost blaga itd. dostavljati v kronah. Na to naredbo opozarjamo vse odpošiljatelje blaga. — Na Mostiču se je 18letni delavec Jernej Fige sam umoril s tem, da je svojo glavo položil pod kladivo, težko 250 kil. Kladivo mu je glavo čisto razdrobilo. — Deželni poslanec Sim. Rainer, ki je v deželnem zboru zastopal veleposestvo, je odložil svoje poslanstvo. — V Vetrinju so dné 26. dec. odlikovali 43 delavcev v Morovi tovarni s svetinjami, ker delujejo že nad 40 let v imenovani tovarni.

Na Kranjskem. Nov kolodvor bodo zidali v Ljubljani. — Efektna loterija je prinesla Ljubljani dobička nad 56 tisoč goldinarjev. — Mater je vstrelil dné 13. dec. 11letni T. Cerkvenik, sin župana vremske občine, ko se je z nabasano puško igral v kuhinji. Svojega očeta pa je vstrelil dné 11. t. m. 18letni posestnikov sin L. Mihelčič iz Zabukovja, ko se je igral s puško nekega lovca.

Na Štajerskem. Vrlega „Slovenskega Gospodarja" 50. številka je bila zaplenjena dvakrat zaporedoma. Še le v tretji izdaji je smel list med ljudstvo. Pri porotni obravnavi dné 6. dec. pa so obsodili odgovornega urednika na 7 mesecev ječe. To kaže, s kolikimi težavami se morajo boriti slovenski listi. Nemški liberalni listi pa smejo brez strahú hujskati zoper Slovence in kat. cerkev! — Zaradi ustanovljanja kmetijskih zadrug po južnem Štajerskem, posebno v mariborskem okraju bo kmalu po novem letu poseben shod v Mariboru s poukom o zadrugah in Raiffeisenovih posojilnicah. Govornik strokovnjak bo nam na tem shodu vse potrebno pojasnil.

Na Primorskem. Omenili smo že zadnjič da Lahoni delajo z vso silo zoper nameravano hrvatsko gimnazijo v Pazinu. Laški neodrešenci so sklicali za nedeljo 18. t. m. shod v veliko gledališče v Trstu, da ugovarjajo ustanovitvi omenjene

Pristopite slovenskemu kat.-pol. in gosp. društvu!

gimnazije. Shod pa so preprečili socijalni demokratje in krščanski socijalisti. Zvečer je bil v istem gledališču koncert slovenskega pevskega društva „Kolo“, ki je bil nad vse sijajen. Lahoni so hoteli rogoviliti zoper Slovence, a ko so videli njihove množice, so se poskrili. Dan 18. decembra je bil za tržaške Slovence dan veselja! — V Pulju je odprla družba sv. Cirila in Metoda za Istro prvo hrvatsko šolo. Ganljiv slavnostni govor je govoril posl. dr. Laginja.

Književnost.

„Popevčice milemu národu.“ Tako se imenuje lična zbirka pesmij, katero je Slovencem poklonil dobroznani naš pesnik Anton Hribar Korinski. Knjiga je jako lično opravljena in obsega na 208 straneh lirične pesmi, balade, romance in junaške pesmi. Zbirko toplo priporočamo. Cena lepo vezani knjigi je 1 gld. 50 kr.

„Slovanske knjižice“ je izšel 76. in 77. zvezek. Obsega pripovedke iz Bosne „Beračica“ in nadaljevanje povesti „Na bojišču“ od Klečande. Cena snopiču 36 kr. in celemu letniku 1 gld. 80 kr.

„Pobožni otrok. Vsakdanje molitve in pesmi.“ Spisal J. S., katehet, založila „Národna šola“ v Ljubljani. Molitvenik bode dobro služil malim šolarjem. Cena kartoniranemu izvodu je 15 kr., v platno vezanemu 20 kr.

„Svete zgodbe za male otroke.“ Sestavil Anton Kržič. Ta knjiga bode dobro služila pri krščanskemu pouku v šoli in jo toplo priporočamo. Cena mehko vezanemu iztisu 8 kr., kartoniranemu 10 kr.

„Krščanski detoljub.“ Izšel je X. letnik s prav zanimivo vsebino. Sežejo naj po izvrstni zbirki vsi, ki imajo kaj opravka z vzgojo mladine. Mnogo zlatih naukov najdejo tu. Ves letnik s prilogama stane samo 40 kr. Prilogi ste: „Kako ti je ime? Vzorno življenje svetnikov. IV. Sv. Frančišek Saleški“ in Molimo ali najpotrebnejši nauki o molitvi. I. Kako?

„Ilustrovani národni koledar za l. 1899.“ je zopet izšel v založbi g. Dragotina Hribarja v Celju. Cena mu je elegantno vezanemu 1 gld., broširanemu 70 kr. Zabavni del se odlikuje po životopisih zasluženih slovenskih mož in lepih barvanih slikah. Dalje prinaša zabavni del nekaj mičnih pesmi, črtic in ogled po svetu.

„Obravnava proti anarhistu Luigi Lucheniju, morilcu cesarice Elizabete.“ Popis življenja blage vladarice in groznega umora. Sestavil Avguštin Janša. Cena 20 kr. Dobiva se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Društva.

„Zveza slovenskih posojilnic“ v Celju, katera ima svoj delokrog v vseh slovenskih pokrajinah, naznanja, da je vedno rada pripravljena, pospeševati ustanovitev novih posojilnic tam, kjer so takšni zavodi iz národno-gospodarskih ozirov potrebni in kjer se najde dovolj sposobnih močij, da zamorejo tako zadrugo dobro voditi in da zamore ista vspešno delovati. Rodoljubi, katerim so razmere in take potrebe znane in kateri se za ustanovitev posojilnic zanimajo, naj se izvolijo obrniti naravnost na „Zvezo slovenskih posojilnic v Celju, katera je za vsakojaka pojasnila vedno z veseljem na razpolaganje in katera odpošlje, če se želi, tudi rada svojega tajnika kamor koli si bodi, da ukrene za ustanovitev posojilnice vse potrebne korake.

„Naša straža.“ Na Koroškem so dalje pristopili in vplačali:

J. Tavšič, vpok. župnik v Vogrčah 4 K; Jan. Ogriz, župnik v Kapli ob Dravi 2 K; Neimenovan rodoljub v Beljaku 1 K; Mat. Škofič, posestnik v Št. Jurju 1 K; Anton Marinič, pos. v Podravljah 1 K; Val. Spitzer, tesarski mojster v Hovčah 1 K; Mih. Grafenauer v Beljaku 1 K.

Omenjamo, da je č. g. župnik J. Tavšič na Koroškem prvi oglasil svoj pristop k „Naši straži“, po pomoti pa je njegovo ime prej izostalo. — Slovenci! Važen je namen „Naši straži“! Podpirajte jo, pristopite ji!

Prošnja.

Pri sv. Jakobu v Koprivni se je lani in predlanskem izdalo mnogo denarja za popravljanje župnišča in cerkve. Praznične plašče imamo zdaj lepe, tudi drugo potrebno, samo zelenega mašnega plašča moramo pogrešati. Nekatere cerkve imajo po več plaščev ene barve. Ker se zeleni obleče le enkrat, dvakrat v letu, se vzame lepši, slabši pa leži neporabljen. Če imate kje kak zavržen zelen plašč, prosim Vas, častiti gospod župnik, dajte ga sv. Jakobu v Koprivni v dar. Tak obleče Kristusa in zavrženi plašč pride v čast! Pošta je Črna na Koroškem.

Alojzij Hutter, župnik.

Naznanila.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim častitim kupovalcem iz dežele in mesta, kakor tudi vsem svojim prijateljem in znancem

Fran Sadnikar,

trgovec z železnino v Celovcu. (Burggasse št. 7.)

Jemljem si prostost, po tem potu vsem svojim prijateljem in znancem najiskreneje čestitati k novemu letu in zahvaljevaje se najtopleje za meni do sedaj izkazano naklonjenost, prosim uljudno, da mi blagovolijo isto tudi še nadalje ohraniti ter beležim z vsem spoštovanjem udani

Pavl Rebič,

pooblaščeni zastopnik c. kr. izjemno priv. tovarne kmetijskih strojev

Ph. Mayfarth & Comp. na Dunaju

v Celovcu, Südbahngürtel št. 10.

Pozor!

Novi, fini, dobri

SVINČNIKI

„Družbe sv. Cirila in Metoda“.

Z načelom, da kar se zalaga pod imenom dične naše družbe — mora biti najboljše kakovosti, da se obdrži in ostane v trajni rabi, založil sem s privoljenjem slavnega vodstva **nove, fine** svinčnike v korist „Družbe sv. Cirila in Metoda“, izdelane od prve svetovne firme te stroke: **L. C. Hardtmuth na Dunaju.**

Da se udomačijo ti **novi,** edino dobri svinčniki v vsaki národni hiši, po pisarnah in šolah, in da se moje dobro blagó ne zamenja s kakimi slabimi izdelki, izdanimi na ime družbe, zato

zahtevajte, kupujte in v lastno korist rabite

le svinčnike, ki imajo poleg družbinega imena utisnjeno tudi tovarniško znamko

L. C. Hardtmuth.

Moje blago je prima-blago. Le k prima-blagu priutisne firma L. C. Hardtmuth svojo znamko.

Cena svinčnikom je po 1, 2, 3, 4 in 7 kr. kos; v dvanajstoricah ceneje, prekupovalcem rabat.

Zalaga in prodaja

Ivan Bonač

trgovina s papirjem in šolskimi potrebščinami v Ljubljani. Založnik priznano najlepših slovenskih razglednih dopisnic v korist „Družbe sv. Cirila in Metoda“ s podobo nje prvomestnika veleč. gosp. Tomo Zupana.

Cena za kos 5 kr., 100 kosov 4 gld. franko.

Skoraj nov harmonij

se prodá. Več pové Franc Katnik, župnik na Dholici, pošta Poreče.

Velika zaloga

kovanih železnih cevij za vodovode

po tovarniških cenah pri

Konradu Proschu v Celovcu,

tovarna za kmetijske stroje.

KAJŽA

s kovačnico in poljem se prodá ali dá v najem. Več pove posestnik Jože Švarc v Kapli pri Dravi, pošta Podgora na Koroškem.

E. ZBITEK

podobar v Novosadu pri Olomucu na Moravskem

izdeluje **steklene mozaike, sv. grobove, Lurške jame, altarje za procesije sv. Rešnjega Telesa itd.** Njegovi izdelki so bili pohvaljeni od sv. Očeta papeža Leona XIII. Tudi ima priznalna pisma iz Petrograda, Carigrada itd.

Ceniki se pošiljajo zastonj.

Matija Planko

v Celovcu, Burggasse št. 12.

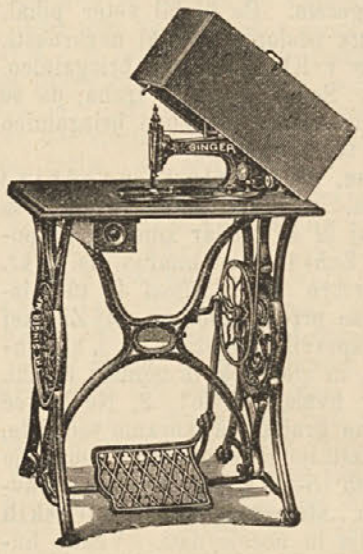

priporoča **svojo veliko zalogo**

šivalnih strojev

najboljših vrst **čevljarjem, krojačem** in **šiviljam** po najnižjih cenah ter je prodaja tudi na obroke. — Dalje ima v zalogi vedno na izbiro

železne blagajnice

raznih velikostij, varne proti ognju in tatovom. — V svoji delavnici **popravlja po nizki ceni** vsakovrstne šivalne stroje in kolesa.

Kuharica

išče službo v farovžu. Zna dobro kuhati in se razume tudi v kmetijstvu. Več pové Ignacij Šelander, kmetovalec hišna št. 14 v Podravljah (Föderlach) na Koroškem.

Zanesljivo pristno vipavsko vino

je vedno dobiti pri g. **Urhu Rožič-u** v Pliberku. Cene nizke.

Služba cerkovnika in organista

se takoj oddá v Jaboriji pri Črni. Več pové farno predstojništvo v Črni na Koroškem.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito železo, surovo ali prirejeno, za vsakovrstne stroje.

Bogato ilustrovani 192 strani obsežni cenik v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastonj.

IG. HELLER, DUNAJ

2/3 PRATERSTRASSE M 49.

Preprodajalci se iščejo.

Najnovejši stroji za prirejanje krme.

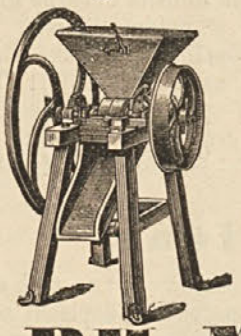

Rezalnica za rezanico in krmo; rezalnica za repo in krompir (repico); mlini za robkanje in mečkanje; parnice za živinsko krmo, premakljive kotlaste štedilne peči z emailiranimi in neemailiranimi vložnimi kotli, stoječe ali premakljive, za **kuhanje** in **parenje živinske krme, repice** za mnoge **gospodarske namene** itd.,

nadalje:

robkalnice za koruzo, čistilnice za žito, čistilne stroje trijerje,

stiskalnice za seno in slamo, na ročno gonjo, stoječe ali na kolesih, izdeluje **v priznano izvrstni sostavi**

PH. MAYFARTH in sodr.

C. kr. izklj. priv. tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par,

na Dunaju, II. Taborstrasse 76.

Odlikovana z čez 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Ilustrovani ceniki in mnoga priznalna pisma zastonj. — Zastopniki in prekupci se sprejmejo.

Slovenci in Slovenke!

Prava **kava družbe sv. Cirila in Metoda,** katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite.

Zahtevajte torej le povsod to izborno domačo kavo.

Glavni zalagatelj: **Ivan Jebačin, Ljubljana.**

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik Ivan Teršelič. — Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.